

Rektor
Uppsala universitet
Box 256
751 05 Uppsala

Sara Karlsson
BESLUT
2005-05-17
Reg.nr 641-2787-04

Ansökan om rätt att utfärda socionomexamen

Uppsala universitets ansökan om rätt att utfärda socionomexamen avslås.

Ansökan

Uppsala universitet har ansökt om rätt att utfärda socionomexamen. För granskning av ansökan har Högskoleverket utsett tre sakkunniga: professor Stina Johansson, Umeå universitet (ordförande), professor Hans Swärd, Lunds universitet och Ulf Johansson, socialchef, Falu kommun.

De sakkunniga har granskat universitetets ansökan med bilagor samt det kompletterande material som begärts in. Vid platsbesök vid universitetet den 16 februari 2005 fördes intervjusamtal med rektor, kanslichef, avdelningsdirektör, prefekt, dekanus, studenter, lärare samt företrädare för kommunen. Tillgången till bibliotek, lokaler och utrustning bedömdes också i samband med platsbesöket. De sakkunnigas yttrande bifogas.

Bedömning

Bedömargruppen menar att Uppsala universitets sociala omsorgsprogram har många förtjänster, men att det ännu inte omvandlats i tillräcklig utsträckning för att kunna definieras som en socionomutbildning enligt gällande examensordning. De sakkunniga förordar därför att ansökan avslås.

Beslut

Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas yttrande och beslutar att avslå Uppsala universitets ansökan om rätt att utfärda socionomexamen.

Detta beslut har fattats av universitetskanslern Sigbrit Franke efter föredragning av utredare Sara Karlsson i närvaro av avdelningschef Ragnhild Nitzler.

Sigbrit Franke

Sara Karlsson

Kopia till:

Utbildnings- och kulturdepartementet

De sakkunniga

Bedömargruppens yttrande

Uppsala universitet (UU) har ansökt om rätt att utfärda socionomexamen. För bedömning av ansökan har Högskoleverket utsett en grupp sakkunniga bestående av professor Stina Johansson från Umeå universitet (ordförande), professor Hans Swärd från Lunds universitet och Ulf Johansson, socialchef Falu kommun. Sara Karlsson från Högskoleverket har medverkat som gruppens sekreterare.

Vår bedömning baseras dels på skriftligt underlag från UU, dels på platsbesök vid lärosätet den 16 februari 2005. Vid platsbesöket fördes intervjusamtal med rektor, kanslichef, avdelningsdirektör, prefekt, dekanus, studenter, lärare samt företrädare för kommunen (del av möte). Tillgången till bibliotek, lokaler och utrustning bedömdes också i samband med platsbesöket.

Utgångspunkter

Till grund för vår bedömning ligger de kvalitetsaspekter som Högskoleverket tillämpar i samband med provningar av rätt att utfärda examina. (Högskoleverkets rapport 21:4R).

Omfattning och mål för socionomexamen föreskrivs i högskoleförordningen, Bilaga 2 – Examensordning:

37. Socionomexamen

Omfattning

Socionomexamen uppnås efter fullgjorda kursfordringar om sammanlagt 140 poäng.

Mål (utöver de allmänna målen i 1 kap. 9 § högskolelagen)

För att erhålla socionomexamen skall studenten ha

- ?? förvärvat de kunskaper och den praktiska förmåga som krävs för socialt arbete på individ-, grupp- och samhällsnivå,*
- ?? uppnått kompetens att medverka i förebyggande socialt arbete och socialt förändringsarbete på olika nivåer,*
- ?? utvecklat förmågan att analysera och förstå sociala processer och problem samt kunna identifiera och strukturera behov av åtgärder och lösningar på*

*olika nivåer,
förvärvat kännedom om sådana samhälls- och familjeförhållanden som på-
verkar kvinnors och mäns livsbetingelser,
?? uppnått förmåga att relatera olika typer av åtgärder inom verksamheten till
de rättsregler och till de övergripande principer som styr lagstiftningen, bl.a.
inom det sociala området.*

Härutöver gäller de mål respektive högskola bestämmer. Förordning (2001:23).

Vårt yttrande är en helhetsbedömning av lärosätets förutsättningar att ge en utbildning för socionomexamen av god kvalitet.

Bakgrund

Vid UU ges sedan 1999 ett magisterprogram (160 poäng) som leder till social omsorgsexamen. Programmet har en profil mot äldre och funktionshindrade, som Sociologiska institutionen är värd för, och en nystartad profil mot barn och ungdom, som Institutionen för psykologi är värd för.

Genom antagandet av en ny utbildningsplan har UU modifierat magisterprogrammet så att de studerande ska kunna få socionomexamen efter 140 poäng (med möjlig påbyggnad till magisterexamen). Några större innehållsmässiga förändringar har dock inte gjorts inför ansökan om socionomexamensrätt. Istället argumenterar UU för att de mål som gäller för socionomexamen täcks i utbildningsmålet för det existerande sociala omsorgsprogrammet, vilket är *att ge de studerande forskningsförankrade teoretiska och praktiska kvalifikationer som gör dem skickade att inneha positioner med arbetsledande, organisatoriska och behovsutredande funktioner inom ansvarsområdena för social omsorg om äldre, funktionshindrade och utvecklingsstörda.*

Beskrivning

UU har inkommit med en ansökan som är baserad på den existerande sociala omsorgsutbildningen med profil mot äldre och funktionshindrade. Den nystartade profilen mot barn och ungdom berörs endast kortfattat i ansökan.

Huvudämnet i utbildningen är sociologi och ges upp till C-nivå. Under den första terminen läser programstudenterna tre fempoängskurser tillsammans med andra sociologistudenter medan en fjärde fempoängskurs är speciellt inriktad mot social omsorg. Under den andra terminen fördjupas denna inriktning genom två tiopoängskurser i socialgerontologi respektive sociala perspektiv på funktionshinder. Studierna i huvudämnet återupptas sedan under det tredje studieåret, som ägnas åt forskningsmetodik samt organisationsteori och klientutrednings- och handläggningsmetodik. Av 16 medverkande lärare från Sociologiska institutionen är 12 disputerade, varav 4 är professorer och 6 docenter. Institutionen har nyligen flyttat till ett nytt campusområde vilket gett förbättrad infrastruktur och studentservice.

BESLUT

2005-05-17

Reg.nr 641-2787-04

Sid 4

Utöver sociologidelen bidrar en rad andra institutioner till utbildningen, bl.a. genom ett formaliserat samarbete mellan medicinsk och samhällsvetenskaplig fakultet. Sålunda ger Institutionen för neurovetenskap en fempoängskurs i handikappmedicin med fokus på rehabilitering. Vidare ges en fempoängskurs i geriatrik av Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap. På den samhällsvetenskapliga sidan ger Institutionen för psykologi delkursen *Hälsopsykologi samt Arbetsgrupper och ledarskap* (10 poäng) medan delkursen *Kommunkunskap med socialpolitik* (20 poäng) ges av Statsvetenskapliga institutionen tillsammans med Institutionen för handelsrätt. I den senare ingår studier i arbetsrätt. Dessutom bidrar Företagsekonomiska institutionen med en delkurs om ekonomisk styrning inom vård och omsorg. Samtliga delkurser är väl försörjda med disputerade lärare och lärare med yrkeserfarenhet.

Utbildningen avslutas med en termins studiepraktik uppdelad i två moment: biståndshandläggning och arbetsledning. UU har skriftliga avtal om praktikplatser med flera av kommunerna i Uppsala län. Under praktiktiden hålls seminarier varje vecka där studenter och praktikhandledare ventilerar erfarenheter.

Under hela utbildningstiden hålls en löpande seminarieserie, bl.a. med gästföreläsare från avnämarsidan. Det ger studenterna möjlighet att träffa varandra och värdinstitutionen även i de perioder då studierna är förlagda till andra institutioner.

Bedömning

Vi anser att dagens sociala omsorgsprogram med inriktning mot äldre och funktionshindrade har stora förtjänster. Det är välfungerande, uppskattat av studenterna och möter ett specifikt behov hos länets avnämare. Samarbetet kring programmet inom universitetet, inte minst mellan medicinsk och samhällsvetenskaplig fakultet, är en styrka. Den sammanlagda lärarkompetensen är mycket imponerande och programmet har stark forskningsförankring och tydlig profil. Även när det gäller omfattning har programmet betydligt högre ambitionsnivå än de minst 100 poäng som krävs för social omsorgsexamen. En utmaning som programmet står inför är ett relativt lågt söktryck.

När vi prövar utbildningen mot gällande målbeskrivningar för socionomexamen konstaterar vi följande:

1. Socionomrollen kräver en beredskap att arbeta med ett brett spektrum av sociala problem. Socionomutbildning är därför en generalistutbildning. Visserligen är det både möjligt och önskvärt att socionomutbildningar profilerar sig på olika sätt, men detta ska då ske ovanpå den generella grunden. På UU:s program börjar däremot specialiseringen mot äldre och funktionshindrade tidigt och genomsyrar hela utbildningen. Det gör enligt vår mening att den inte kan beskrivas som en generalistutbildning.

2. Eftersom den nya inriktningen mot barn och ungdom är så knapphändig behandlad i ansökan har vi inte möjlighet att bedöma denna i detalj. Det är dock tyd-

BESLUT

2005-05-17

Reg.nr 641-2787-04

Sid 5

ligt att de båda inriktningarna är helt åtskilda med olika värdinstitutioner, olika ansökningsdatum och olika studentgrupper. Det går därför inte att tala om ett sammanhållet program med generell grund, utan om två separata specialiseringar baserade på skilda klientgrupper. Den enskilde studenten får inte, trots att en ny inriktning tillförts, den bredd som avses med en generalistutbildning.

3. I högskoleförordningens målformulering för socionomexamen betonas begreppet socialt arbete. Vare sig i kursplaner eller i samtal med bedömargruppen problematiserar eller utvecklar UU detta begrepp. Vi menar därmed att utbildningen saknar en ingång till det breda yrkesfältets olika delar, till dess skilda teorier och metoder samt till den utvecklingsprocess som gör att man kan dela en gemensam historia med andra socionomer.

4. För socionomexamen ska studenten ha uppnått förmåga att relatera olika typer av åtgärder inom verksamheten till de rättsregler och till de övergripande principer som styr lagstiftningen för skilda yrkespraktiker. Detta är en nyckelpassus för socionomutbildning, vilken inte minst betonas av avnämarsidan, då den knyter an till myndighetsutövning och den internationellt sett mycket starka maktposition som den svenska lagstiftningen kan ge utrymme för. UU:s program förbereder i viss mån studenterna för myndighetsutövning, men specialiseringen mot vissa klientgrupper gör att andra viktiga delar, liksom ett översiktligt perspektiv, saknas. I utbildningen med inriktning mot äldre och funktionshindrade ingår t.ex. ingen familjerätt. Men framför allt försvåras möjligheterna att uppfylla målformuleringen av att frågan totalt sett får för lite utrymme. Studenterna läser ungefär 4 poäng socialrätt vilket är ett kärnområde t.ex. i individ- och familjeomsorgens praktik.

Sammanfattningsvis menar vi att programmet inte kan definieras som en socionomutbildning enligt gällande examensordning. Vi rekommenderar därför att ansökan avslås.